

Általános tájékoztató a visszaélések bejelentéséről

A 2023. július 24. napjától hatályos, a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Panasztv.) – az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseinek megfelelően – új jogintézményként bevezeti a belső visszaélés-bejelentési rendszert.

Visszaélés-bejelentési rendszerek

A Panasztv. a visszaélés-bejelentési rendszer létrehozására kötelezett foglalkoztatók alapján az alábbi visszaélés-bejelentési rendszerekről rendelkezik:

1. A legalább 50 személyt foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében foglalkoztató magánszektorban működő jogalanyok által létrehozandó belső visszaélés-bejelentési rendszer.
2. Az állami és önkormányzati szerveknél létrehozott belső visszaélés-bejelentési rendszer (a továbbiakban az 1. és 2. pont együttesen: belső visszaélés-bejelentési rendszer).
3. A Panasztv. 32. § (1) bekezdésében, valamint az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszer létrehozására köteles kormányzati szervek kijelöléséről szóló 225/2023. (VI. 8.) Korm. rendelet 1. §-ában felsorolt állami szervek által létrehozott elkülönített visszaélés-bejelentési rendszer. Az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszer létrehozására köteles állami szervek listáját jelen tájékoztató melléklete tartalmazza.

A belső visszaélés-bejelentési rendszert a foglalkoztatónál erre a célra kijelölt, pártatlan személy vagy szervezeti egység működtetheti. A belső visszaélés-bejelentési rendszer működtetésével bejelentővédelmi ügyvéd vagy más külső szervezet is megbízható.

A bejelentés tárgya

Mind a belső, mind az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszerbe jogellenes vagy jogellenesnek feltételezett cselekményt vagy mulasztást, illetve egyéb visszaélésre vonatkozó információt lehet bejelenteni.

A bejelentésre jogosult személyek

Az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszerbe bárki tehet bejelentést.

A belső visszaélés-bejelentési rendszerbe bejelentést tehet:

- a) a foglalkoztató által foglalkoztatott,
- b) az a foglalkoztatott, akinek a foglalkoztatónál fennálló foglalkoztatásra irányuló jogviszonya megszűnt,
- c) a foglalkoztatóval foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesíteni kívánó olyan személy, aki esetében e jogviszony létesítésére vonatkozó eljárás megkezdődött,
- d) az egyéni vállalkozó, az egyéni cég, ha a foglalkoztatóval szerződéses kapcsolatban áll,
- e) a foglalkoztató tekintetében tulajdonosi részesedéssel rendelkező személy, valamint a foglalkoztató ügyviteli, ügyvezető, illetve felügyelő testületéhez tartozó személy, ideértve a nem ügyvezető tagot is,
- f) a foglalkoztatóval szerződéses kapcsolat létesítésére vonatkozó eljárást megkezdett, szerződéses kapcsolatban álló vagy szerződéses kapcsolatban állt vállalkozó, alvállalkozó, beszállító, illetve megbízott felügyelete és irányítása alatt álló személy,
- g) a foglalkoztatónál tevékenységet végző gyakornok és önkéntes,
- h) a foglalkoztatóval a d), e) vagy g) pont szerinti jogviszonyt vagy szerződéses kapcsolatot létesíteni kívánó olyan személy, aki esetében e jogviszony vagy szerződéses kapcsolat létesítésére vonatkozó eljárás megkezdődött, és

- i) az a személy, akinek a d), e) vagy g) pont szerinti jogviszonya vagy szerződéses kapcsolata a foglalkoztatóval megszűnt.

A bejelentés módja

A bejelentést mind a belső, mind az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszerben írásban vagy szóban lehet megtenni a foglalkoztató által meghatározott módon a visszaélés-bejelentési rendszer működtetőjénél.

A szóbeli bejelentést telefonon vagy más hangüzenetküldő rendszer útján, vagy személyesen lehet megtenni.

A szóbeli bejelentést vagy tartós és visszakereshető formában kell rögzíteni, vagy írásba kell foglalni, melyről készült jegyzőkönyv másodpéldányát a bejelentő számára át kell adni.

Az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszert létrehozni köteles állami szerveket érintő bejelentést az alapvető jogok biztosa által működtetett közérdekű bejelentések védett elektronikus rendszerében is meg lehet tenni.

A bejelentés visszaigazolása

Az írásbeli bejelentés kézhezvételétől számított 7 napon belül a bejelentés megtételéről visszaigazolást kell küldeni a bejelentő számára. A visszaigazolásban általános tájékoztatást kell nyújtani az eljárási és adatkezelési szabályokról.

Az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszerben tett bejelentés esetén nem kell visszaigazolást küldeni, ha a bejelentő kifejezetten kérte ennek mellőzését, vagy az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszer működtetője észszerűen feltételezi, hogy a bejelentés kézhezvételének visszaigazolása veszélyeztetné a bejelentő személyazonosságának védelmét.

A bejelentés kivizsgálása

Az elkülönített visszaélés-bejelentési rendszerben tett bejelentések kezelésére és elintézésére a Panasztv. közérdekű bejelentésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

A belső visszaélés-bejelentési rendszerben tett bejelentések kezelésére és elintézésére az alábbi szabályok vonatkoznak.

A bejelentésben foglaltakat legfeljebb a bejelentés beérkezésétől számított 30 napon belül ki kell vizsgálni, mely határidő különösen indokolt esetben meghosszabbítható. A bejelentőt tájékoztatni kell a kivizsgálás várható időpontjáról és a kivizsgálás meghosszabbításának indokairól. A bejelentés kivizsgálásának határideje meghosszabbítás esetén sem haladhatja meg a 3 hónapot.

A bejelentés kivizsgálása során a belső visszaélés-bejelentési rendszer működtetője kapcsolatot tart a bejelentővel, ennek keretében a bejelentés kiegészítésére, pontosítására, a tényállás tisztázására, valamint további információk rendelkezésre bocsátására hívhatja fel bejelentőt.

A bejelentés kivizsgálása mellőzhető, ha:

- a bejelentést azonosíthatatlan bejelentő tette meg,
- a bejelentést nem az erre jogosult személy tette,
- a bejelentés ugyanazon bejelentő által tett ismételt, a korábbi bejelentéssel azonos tartalmú bejelentés,
- a közérdek vagy a nyomos magánérdek sérelme a bejelentésben érintett természetes személy, illetve jogi személy jogainak a bejelentés kivizsgálásából eredő korlátozásával nem állna összhangban.

A bejelentés kivizsgálása során értékelni kell a bejelentésben foglalt körülmények helytállóságát, és meg kell hozni azokat az intézkedéseket, amelyek alkalmasak a visszaélések orvoslására.

Ha a bejelentés alapján büntetőeljárás kezdeményezése indokolt, akkor intézkedni kell a feljelentés megtételéről.

A belső visszaélés-bejelentési rendszer működtetője a bejelentés kivizsgálásáról vagy annak mellőzéséről és a mellőzés indokáról, a bejelentés kivizsgálásának az eredményéről, a megtett vagy tervezett intézkedésekről a bejelentőt írásban tájékoztatja.

A fenti írásbeli tájékoztatás mellőzhető, ha a belső visszaélés-bejelentési rendszer működtetője a bejelentőt szóban tájékoztatta, aki a tájékoztatást tudomásul vette.

A bejelentő védelme

A bejelentő védelmére a Panasztv. 41-49. §-aiban foglalt rendelkezések irányadóak.

Adatkezelés

A bejelentőnek, a bejelentéssel érintett személynek, valamint a bejelentésben foglaltakról érdemi információval rendelkező személynek a bejelentés kivizsgálásához elengedhetetlenül szükséges személyes adatai kizárólag a bejelentés kivizsgálása és a bejelentés tárgyát képező magatartás orvoslása vagy megszüntetése céljából kezelhetők.

A bejelentés kivizsgálásához elengedhetetlenül szükséges személyes adatok körét a visszaélés-bejelentési rendszert létrehozó foglalkoztató, mint adatkezelő határozza meg.

Az adatkezelésre vonatkozó részletes szabályokat a visszaélés-bejelentési rendszert létrehozó foglalkoztató adatkezelési tájékoztatója tartalmazza.

Melléklet

Elkülönített visszaélés-bejelentési rendszer létrehozására köteles állami szervek:

1. az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság,
2. a Gazdasági Versenyhivatal,
3. az Integritás Hatóság,
4. a Közbeszerzési Hatóság,
5. a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,
6. a Magyar Nemzeti Bank,
7. a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság,
8. a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság,
9. az Országos Atomenergia Hivatal,
10. a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága,
11. Budapest Főváros Kormányhivatala,
12. az egészségügyi államigazgatási szerv központi szerve,
13. a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal,
14. a gyógyszerészeti államigazgatási szerv központi szerve,
15. az országos hulladékgazdálkodási hatóság,
16. a Magyar Államkincstár,
17. az országos környezetvédelmi hatóság,
18. a közlekedésért felelős miniszter,
19. a Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
20. az Országos Rendőr-főkapitányság, és
21. az országos természetvédelmi hatóság.